

ТЫЗЭКЪОТМЭ — ТЫЛЪЭШ!

Адыгэ

Маф

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

№ 179 (22868)

2023-рэ илъэс

МЭФЭКУ

ЮНЫГЪОМ и 28-рэ

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +

тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

УФ-м и Президент
Адыгеим и Лышхъэ
Рэзэныгъэ тхылъ
кыфигъэшъошагъ

Адыгэ Республикэм и
Лышхъэу КъумпIыл
Мурат Урысые
Федерацием ипсэолъэ-
шIыгрэ ипсэунIэ-комму-
нальнэ хъызмэтрэ яхэхь-
ныгъэ иIахь зэрахышIы-
хъэрэм фэшI Урысые
Федерацием и Президент
Рэзэныгъэ тхылъ
кыфигъэшъошагъ.

КъумпIыл Мурат илофшэн осэшхо кызэ-
рэфишIыгъэм, Адыгэ Республикэм исоци-
альнэ пшъэрылхэм язэшIохынIкэ федераль-
нэ гупчэр IэпыIэгъу кызэрафэхъурэм
афэшI Владимир Путиным зэрэфэразэр
рыуагъ.

Республикэм и Лышхъэ зэрэхигъэу-
нэфыкIыгъэмкIэ, Адыгеим исхэм Адыгэ
Республикэм ихэбзэ Iэшхъэтетхэм Iофэу
ашIэрэр янэрылхэгъу, зэхьокIыныгъэшIухэм
адырагъаштэ.

Шъугу къэтэгъэкIыжы псэолъэшIынымкIэ
Адыгэ Республикэр зэрэлъыкIотагъэр, ша-
гухэмрэ общественнэ чIыплэхэмрэ язэте-
гъэлсыхъанкIэ пэрытныгъэ зэрилыгъыр.
2022-рэ илъэсым псэолъэшIынымкIэ сомэ
миллиард 35,3-рэ зытефэгъэ IофшIэнхэр
республикэм шагъэцэклагъэх. 2021-рэ
илъэсым егъэпшагъэмэ, проценти 141,7-
рэ ар мэху (УФ-мкIэ проценти 105,2-рэ).

Адыгэ шъуашэм и Маф

«Адыгэ макъэм» илофшIэу
АкIыгу Фатим

Джыри Иофыгъуабэ къытпыщылъ

Адыгеим и Лышхъэу Къумпыл Мурат социальнэ хытыухэм къызэращитыгъэмклэ, мы ильэсым Адыгеим щаухэсыгъ республикэ программэу «Коммунальнэ инфраструктурэр гъэклэжыгъэныр» зыфилоу 2023 – 2027-рэ ильэсхэм ателытагъэр.

Федеральнэ гупчэм мылькы лэпылэгъоу къытитыщтым ишлуагъэклэ унэ-коммунальнэ хызмэтым ылъэныкъоклэ зэшлохыгъэн фаеу щыт Иофыгъохэр игъом ыкли тэрэзэу гъэцэклэгъэнхэмклэ а программэм ишлуагъэ къэклошт.

Программэм игъэцэклэн рагъэжыагъ. Мы ильэсым ыкли къыклэлъыклошт ильэсхэм псэолы 3 агъэцэклэжыныу рахъухагъ, ахэм зэхэуытагъэу сомэ миллион 680,89-рэ апэлухащт. Пстэуми апэу зыфежыагъэхэр Адыгэкъалэ игъэфэблэхэр зэтэгъэпсыхъэжыгъэнхэр ары. Мыхэр жьы зэрэхъугъэхэм ыкли зыгорэ япэсыгъэн зэрэфаем илофыгъо бэшлагъэ къызыуцугъагъэр. Трубэ километрэ 14,5-м ехъу зэблэхъугъэн фае, гъэфэблэ камерэ 67-рэ ахэм ахэтыщт. Иофшлэнхэр чэзыуитлоу зэшлуахынхэу рахъухагъ.

Къыхащт ильэсым чъэпыогъум псэуалъэм игъэклэжынын епхыгъэ Иофшлэнхэр зэклэ зэшлуахынхэу агъэнэфагъ. Ахэм сомэ миллион 276-м ехъу апэлухащт. Фэбэрыкълэуагъэхэр загъэцэклэжыагъэ гупчэ котельнитлумэ яигъэклэжыгъэ гъэцэклэжынын фежъэщтых.

Ащ нэмыклэу республикэ программэм диштэу къалэу Мыекъуапэ ильэсэу къыхащтым псырыкълэу километрэ 27-м ехъу шагъэклэжыщт. Ветеранхэм яурами

(урамэу Железнодорожном къыщыу-благъэу Победэм нэс) псыхэщыплэр шагъэцэклэжыщт.

«Республикэ икоммунальнэ инфраструктурэ тапэкли нахъ гъэклэжыгъэным ыкли хэхъоныгъэ егъэшлыгъэным пае федеральнэ программэхэр, лъэпкъ проектхэр, чыплэхэм якъэклэуагъэхэр къызфэгъэфедэгъэнхэмклэ амалэу щылэр зэклэ гъэфедэгъэн фае.

Гушылэм пае, федеральнэ проектэу «Псы къабзэр» зыфилорэм къыдыхэ-лытагъэу 2019 – 2022-рэ ильэсхэм псэолъэ 13 атлупщыщт, мы ильэсым псырыкълэу 14-мэ япхыгъэ Иофшлэнхэр агъэцэклэх. Джащ фэдэу мы ильэсым инженер ыкли социальнэ инфраструктурэм ишлын ыуж титыщт, Мыекъуапэклэ микрорайонэу Михайловым щашыщт псэуалъэхэм апае ахэр агъэфедэщтых.

Джыри зэшлотхын фаеу пшэрыллыбэ тапэклэ къэт, арышъ, унэ-коммунальнэ хызмэтым къыхиубытэрэ псэуалъэхэр зэклэлъыкло гъэнэфагъэ илэу дгъэклэжыщтых, коммунальнэ фэло-фашлэхэр зэрифэшъуашэм тетэу игъом зэшлохыгъэнхэмклэ тфэлыкыщтыр зэклэ дгъэцэклэщт», — **къылуагъ Къумпыл Мурат.**

АР-м и Лышхъэу ипресс-къулыкъу

ІэнэтІакІэм Іухъагъ

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу иунашъоу Ионыгъом и 26-м къыдэклыгъэмклэ Адыгеим ипредпринимательхэм яфитыныгъэхэм якъэухъумэнклэ Уполномоченнэу Къонэ Азэмаат агъэнэфагъ.

Ащ ыпэклэ Зэфэс Владислав ары а ІэнэтІэм Іутыгъэр.

ІэнэтІакІэм Іухъагъэм пшэрыллыбэ зэшлуихын фаеу хъушт, ахэр зэпхыгъэхэр предпринимательхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэр, предпринимательствэу цыкълумрэ гурытымрэ къахиубытэхэрэм Іэпылэгъу ятыгъэнымклэ зехъэгъэн фэе Іофтхъабзэхэр икъоу алыгъэлэсыгъэнхэр, инвестициехэмклэ республикэм нахъ анаІэ къытырадзэныр ыкли Іофшлэныр гъэлъэшыгъэныр ары.

Къонэ Азэмаат экономическэ ыкли апшэрэ юридическэ гъэсэныгъэ иІ. Илэс 18-рэ хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу и Гъэлорышлэлэу Адыгэ Республикэм щылэм Іоф щылагъ, непэ нэс а Гъэлорышлэлэм ипащэ игуадзэу щытыгъ.

Урысые Федерацием юстициемклэ и Министерствэу, хыкум приставхэм я Федеральнэ къулыкъу ятын зэфэшъ-хъафхэр къыфагъэшъошагъэх.

Шапхъэхэр амыукъонхэм аналэ тет

Монополием пэшлуклогъэнымклэ федеральнэ къулыкъум и Гъэлорышлэлэу АР-м щылэм 2023-рэ ильэсым имэзих Іофэу ышлагъэр зыщызэфэхысыжыгъэ зэхэсыгъо тыгъуасэ ялагъ.

Гъэлорышлэлэм ипащэу Хъапэклэ Аслъан пэублэм къызэрэщылауагъэмклэ, хэбзэгъэуцугъэм къыдилытэрэ лъэныкъо пстэури гъэцэклэгъэным, рекламэм итын, къэралыгъо ыкли муниципальнэ фэло-фашлэхэмклэ заказхэр, нэмыкхэр зэшлохыгъэнхэм лыплъэгъэныр монополием пэшлуклогъэнымклэ федеральнэ къулыкъум АР-мклэ и Гъэлорышлэлэу ипшэрыллы шъхалэх. Джащ фэдэу мы федеральнэ къулыкъум естественнэ монополиехэм Іоф зэрашлэрэми гъунэ лъефы. Ахэм къыдагъэклэрэ товархэр, фэло-фашлэу агъэцэклэхэрэр зэклэми зэфэдэу къызлэклагъэханхэ амал ялэныр ары мы Иофшлэныр зытегъэпсыхъагъэр.

Мэзыхым юридическэ ыкли физическэ цыфхэм ятхъаусыхэ ыкли лъэу тхылъы 162-рэ къулыкъум къылэклэхъагъ. Административнэ пшэдэклэжы ягъэхыгъэным епхыгъэ унэшъо 68-рэ ышлыгъ. Сомэ миллион 6-рэ мин 200-м ехъурэ тазырэу къарагъэтыжыгъ.

Монополием пэшлуклогъэ хэбзэгъэуцугъэр зэрагъэцэклэрэм ылъэныкъоклэ Гъэлорышлэлэм уплэкълунхэр зехищэгъагъэх, ахэр зэхэафыгъэх, ахэм афэгъэ-загъэхэм унашъохэр афагъэхыгъэх.

Мэзыхым дэо тхылъэу къалэклэхъагъэхэм электрическэ сетхэм запашлэнымклэ палъэу агъэуцугъэхэр укъуагъэ зэрэхъурэм фэгъэхыгъэу бэ къахэклыгъэр. Ащ фэшл «Россети Кубань» зыфилорэ хызмэтшлэлэм пшэдэклэжы зэрихыщтыр къызщилорэ унашъохэу 7 аштагъ. Пстэумкли сомэ миллион 5 тазыр ащ ытыщт.

Джащ фэдэу рекламэмклэ монополием пэшлуклогъэ хэбзэгъэуцугъэр зэраукъуагъэм фэгъэхыгъэу тхылъ 11 къалэклэхъагъ. Ахэм янахыбэр цыфым пэшлорыгъэшъэу зэзэгъыныгъэ дамышлыгъэу рекламэр къызэрэфагъэхырэр ары зэпхыгъэр. Федеральнэ къулыкъум уасэхэмклэ Гъэлорышлэлэм зэпхыныгъэ пытэ дырил. Хызмэтшлэлэхэм, унэе предприятие инхэм, гъэцэклэко хэбзэ ыкли чыплэу зыгъэлорышлэжынымклэ къулыкъухэм ядэо тхылъхэм язэхэфын Гъэлорышлэлэм лъэшэу ыналэ тырегъэты.

Гъэстыныпхъэ шъуантлэм, углеводороднэ газым ыкли гъомылапхъэхэм ащыщхэм ауасэхэр къамылэтынхэм фытегъэпсыхъагъэ уплэкълунхэр зэхэщэх.

ХЪУТ Нэфсэт.

А. Балабасъ

Адыгэ шъуашэм и Мафэ непэ пчыхъэм сыхъатыр 5.30-м Къокълплэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэклэ Къэралыгъо музейм и Темыр-Кавказ къутамэ щыклошт.

Адыгеим щыпсэухэу ыкли ихъаклэхэу хэлэжыэнэу шлоигъоныгъэ зилэ пстэури ащ рагъэблагъ.

Лъэпкъ Іэпэщысэхэмрэ адыгэ шъуашэмрэ якъэгъэлъэгъонхэр щылэщтых, концерт къатыщт, дизайнер ныбжыкълэхэм яІофшлагъэхэр къагъэлъэгъоштых, викторинэ зэхэщэщт. Зышлоигъохэм адыгэ шъуашэ ащыгъмэ дэгъу.

Шъуашэр лъэпкъым инамыс

Адыгеим ицлыф гъэшлуагъу, сурэтыш-модельер цэрылоу Стлашъу Юрэ кызыхъугъэм тефэу шъуашэм и Мафэ агъэнэфагъ. Непэ лэпэлэсэм ыныбжь илъэс 92-рэ мэху.

Стлашъу Юрэ «Адыгеим и Шытхъузехъ» зыфилорэ медалыр кызыфагъэшлуагъэхэм ащыш, искусствэм ылъэныкъоклэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо шлухъафтын илауреат, Урысые Федерацием инароднэ мастер, АР-м культурэмклэ изаслуженнэ лофыш.

Лэпэлэсэр «Адыгэ макъэм» ихъаклэщ къедгъэблэгъагъ, гуцылэгъу тыфэхъугъ.

Мастэр, луданэр, шэкыр, лэныстэр — ахэр игушысэхэм ягъунджэу ыгъэнэфагъ.

— Юр, уишъуашэхэм яшлын сьд фэдэ шъэфа хэлъыр?

— Силэшагъэхэм яшлын-хэдыкынклэ зы шъэф сил. Тхыпхъэм дышъэ ыкли тыжыын луданэ есэщэкышъ, шъуашэу сшырэм тесэгъапклэ, шэкым хэдыкын фэсшырэм. Культурологхэм силофшагъэ зэралытагъэр «авангардное адыгское искусство».

— Адыгеир илъэси 100 зэрэхъурэм фэгъэхъыгъэ джанэр аужырэ лофшагъэу уилэхэм ащыш, сыда мэхъанэу ащ хэлпхъагъэр?

— Адыгэ лъэпкъыр сигупс, сищылэныгъэ, сисэнаушъыгъэ ащ фэгъэшлуагъ. Илъэси 100-м тилъэпкъ кырыкылауагъэр, щылэныгъэм дэхагъэу е гумэкыгъоу хэслъагъохэрэр кызыгъэлъэгукыгъэх. Тилъэпкъ итарихъ, этнография, ихышъэ игъоу инэпэплъ шъуашэу цыт.

— Панно лэпэщысэу уилэхэри япчъагъэклэ 100 игъэкъугъэх.

— Панно 100-рэ ыкли сурэт зауэрэ силэпэщыс. Анахъ къахъзгъэщырэр тиреспубликэ илъэсишъэм кыкылоц

кыкылугъэ гъогур кызыгъэлъэгукырэр ары. Лъэпкъым игушысэ блэкыгъэ зэманым ипщэс корен кыххэкы. Искусствэ зимылэ лъэпкъ щылэп, ащ уасэ фэпшлын фае. Тиныбжыкыкхэм къафэдгъэнэрэ клэныжыр тэрэзэу алыдгъэлэсыжыныр пшъэрылэу сил.

Лэпкъ хэгъэгумэ, Урысыем ичылпэ зэфэшхъафмэ силэшагъэмэ якъэгъэлэ-гъонхэр бэрэ ащыкылауагъэх. Еплыгъэхэм силэпэлэсэныгъэ осэ ин кыфащыгъ, лъэшэу сафэраз. Хъульфыгъэ шъуашэ сшыгъэу сил тамэхэр готэу. Ар заом хэклодагъэхэм ыкли тыкъэзыуагъэхэм афэгъэхъыгъ.

Силофшагъэхэр зэклэ «къэгущылэх», адыгэ тхыпхъэхэр, лъэпкъым ишапхъэхэр сшогъэшлэгъонэу сишъуашэхэм ащыс-гъэфедэ. Зэклэмэ анахъэу шлу слъэгъоу шъуашэ сил. Ащ иклэныкъоу лъэпкъ бзылфыгъэ шъуашэм ехышъыр, адрэ лъэныкъор клэко, Европэм исхэм непэ ащыгъэхэм афэдэу шыгъэ. Стиль зэфэшхъафитлоу зэхэслъагъэр лъэпкъ культу-рэ зэфэшхъафитлум языкыныгъэ итамыгъэу мэху. «Щагъэ» гуцылэр бзэ зэфэшхъафхэмклэ хэстхагъ. Ары непэ тызфэныкъор.

— Непэрэ уахътэм адыгэ шъуашэм чылпэ пэрыт цырыла?

— Уахътэ цылагъ, паспортим фэдэу, цыфыр зыщышъыр ишъуашэклэ къапшлэу. Джы джэгухэм шъуашэр ащагъэфедэ, тикъэшъуахлэхэм ар алэты. Тиныбжыкыкхэм зыщалэ, агу рехы, ащ кыгъоу осэ тэрэз фашыным фэгъэгъэнхэ фае. Сирием сыщылэу адыгэ унагъоу къэгъэ-

А. Лаутенштер.

лъэгъоным къеклоплагъэмэ ащыш яклэлэ-цыкылу цые зесэтым, ятэ еупчыгъ: «Мы цыер зыщыслэмэ адыгэ сыхъушта?» Джащ дэжыым кызыгурылугъ адыгэ шъуашэр сьд фэдэрэ уахъти зэрэдиш-тэрэр, адыгэм инэпэеплъэу, гопчын умылэклэныу зэрэщытыр.

— Щылэныгъэ гъогу гъэшлэгъон къэпкыгъ. Узэплэжыжымэ, сыда зэблэпхъуштыгъэр ар уиамалыгъэмэ?

— Бэмышлэу а гупшысэм сызэрихъагъ. Силофшлэн зесэгъахъэм, «Мы пшыхэрэр хэта зищыклагъэхэр?» бэмэ кысалауагъ, охътэ шлукае тешлагъэу къагурыложыгъ лъэпкъым итарихъ къэуухъумэгъэным сызэрэфэлажыэрэр. Сишъуашэхэм сэ слъэкъуацлэп зыцлэ агъэлурэр, лъэпкъым итарихъ, ишэн-хабз алэтырэр. Ахэр адыгэ шъошэ къодыехэп, тилъэпкъ игушысэ, иакъыл, инамыс, идэхагъэ, илэдэбныгъэ ятамыгъэх. Сафэраз щытхъу тхылхэр кысэзытыгъэ ЮНЕСКО-м, Д. Лихачёвым ыцлэ зыхъырэ фондым, къалэу Краснодар

дэт шлэныгъэ тхылъеджаплэу А. Пуш-киным ыцлэ зыхъырэм. Ахэм силэпэ-щысэхэр агъэлэплагъэх.

— Сьд фэдэ гугъаплэха джыри зыдэпныгъэхэр?

— Зэклэ лэшагъэу силэхэм хъаклэщ чылпэ гъэнэфагъэ тикъалэ щырялэ хъу-ным игугъаплэ зыдэслыгъ. Ахэр бэ мэхъух ыкли музей-гъэтлылэныгъэ фэдэу зы псэуалэу ящыклагъ.

Хэдгъэунафыклэм тшюигъу Стлашъу Юрэ илэшагъэхэм ащышхэм якъэгъэ-лъэгъон тыгъэкъокыплэм щыпсэурэ лъэпкъхэм яискусствэклэ Къэралыгъо музейм и Темыр-Кавказ къутамэ ренэу щызэлухыгъэу ащ члахъэрэ лэпч епллын зэриплэкыштыр.

Стлашъу Юрэ лъэпкъ шлэжыыр искусствэм ыбзэклэ кыгъэлъагъозэ, искусствэр щылэныгъэм хэгъэшагъэу зэрэщытыр уахътэм кыщешыхъаты.

ЛЪЭПШЪЫКЪО Фатим.

Идэхагъэ егъэгущы

Пэсэрэ лъэхъаным тинахыжхэм адыгэ шъуашэр мафэ къэс зэрэщыгъыштыгъэм фэдэу джы щымытыжымы, уасэу фашырэр кылыхыгъап. Ар кыеушыхъаты бэмышлэу гуцылэгъу тызыфэхъугъэ Хьоклон Хьамедэ.

2015-рэ илъэсым кыщегъэжыагъэу Еджэркуае дэт культурэм и Унэ ипащэу Хьамедэ лоф ешлэ. Ипшъ-рылхэр зэрифэшъуашэу зэригъэцаклэхэрэм даклоу ежъ ишлюигоныгъэклэ къытклэхъухъэрэ ллэужхэм адыгэ шэн-хабзэхэр кызылотыкырэ лофтхъабзэхэр афызэхещэх, Кошхъэблэ районым ит гурыт еджаплэхэр ыкли клэлэ-цыкылу ыгыплэхэр кыкылухъэхэзэ адыгэхэм якультурэ фэгъэхъыгъэ къэбархэр къафелуатэ, адыгэ шъуашэм идэхагъэ арегъэлэгъу, мэхъанэу илэр арегъашлэ. Джащ фэдэу кузэклэ илэу ащ регъэтлысхъэхэш, адыгэхэм шым уасэу фашыштыгъэр, ныбджэгъушлоу зэрылагъэр къафелуатэ.

2010-рэ илъэсым апэрэ адыгэ шъуашэ шлухъафтынэу кызыэрэратыгъагъэр тигушылэгъу кылуатэ. Джащ кы-щыублагъэу шэнышлу фэхъугъэу лофтхъэбзэ зэфэшхъафхэм ахэлажэ зыхъуклэ ар зыщелэ, осэ ин фешлы.

— Адыгэхэмклэ лъэпкъ шъуашэр цыгъын къодыуе щытэп. Ащ бэмэ уарегъэгупшысэ. Тинахыжъ пашлэхэм ар ащыгъыгъ, зэрэдунаеу идэхагъэ зэлашлагъ, тхэкло цлэрыло пчъагъэмэ кыралотыкыгъ, хышъэм хэхагъ. Бзылфыгъэм идэхагъэ, лэдэбэу хэлъыр, ышъхъэ зэрилытэжыырэр, хъульфыгъэм иллыгъэ, лытэныгъэ тефэу, ухъумаклоу зэрэщытыр кыгъэлъагъо. Адыгэ хъульфыгъэм лъэпкъ шъуашэр цыгъ зыхъуклэ, итеплэ нэмыкы шыпкъэ мэху, — ело тигушылэгъу.

Хьоклон Хьамедэ адыгэ шъуашэр ныбжыкыкхэм нахъ апэблагъэ ешлы. Лъэпкъым итарихъ, икультурэ къафыре-лотыкы, ащ ашлогъэшлэгъонэу едэлэх.

— Зыльэгъурэ пстэумэ агъэшлагъозэ, ллэшлэгъу пчъагъэхэр кызыэпачызэ бзылфыгъэ ыкли хъульфыгъэ адыгэ шъуашэхэр непэ къыднэсыжыгъэх. Ащ тарихъэу пылпыр, пкыгъоу ахэлхэр, зыхашыкыштыгъэхэр ныбжыкыкхэм ашлэн, мэхъанэ ратын фае. Шыпкъэ, уахътэр макло, лъэпкъ шъуашэхэр джы маклэу зыщалэх, анахъэу джэгухэр е сценэр ары ахэр защыплээгъуштыр. Ау ахэр зыльэгъурэ адыгэ цыф лэпч шъуашэм нэшлуклэ епллы, идэхагъэ егъэгущы.

Адыгэ шъуашэм мэхъанэшо ил, бэ кылуатэрэр. Цыфым ыпкъ зэрэзэкыжыырэр шъуашэм кыгъэлъа-гъоштыгъ, илыягъэу хэжыныр емыклоу алъытэщтыгъ, джащ фэдэу шъуашэр зыщыгъым, ащ ынапэ тыри-мыхыным фэшл, цыфыгъэрэ шыпкъагъэрэ хэлъынхэ фэагъ, изеклоклэ-шыкыкхэр шъуашэм идэхагъэ диш-тэнхэу щытыгъ. Цыем итеплэ зыфэдэмклэ хъульфыгъэр кызыэрэныгъэ унагъор къэплэнэу щытыгъ. Ар зыхашыкыгъэ шэкым, ащ икыхъагъэ, бгырыпхэу тельым бэ кылуатэщтыгъэр, — ело тигушылэгъу.

Хьоклон Хьамедэ адыгагъэм фэгъэхъыгъэ лофтхъабзэу зэхэцэхэрэм игуапэу ахэлажэ. Адыгэ Хасэм илъэс пчъагъэ хъугъэу хэт. Адыгеим имызакъоу, гъунэгъу шольырхэми игуапэу анэсы. Шыхэр илэхэш, шыгъа-чъэхэм ахэлажэ.

Адыгэ шъуашэм и Мафэ республикэм зэрэщыха-гъэунафыкырэм мэхъанэ ин илэу ащ елытэ ыкли мы мафэмклэ пстэуми къафэгущы.

ДЕЛЭКЪО Анет.

Хьоклон Хьамедэ ихъарыныш.

Хьарзынэщым кьыхэнагъэх

Адыгэ шьуашэм бзыльфыгъэри хьульфыгъэри кьегъдахэ, кьегъэнурэ, кьегъэклараклэ, кьегъэкпышлэ. Адыгэ шьуашэр зыщызылээрэ пстэуми кьаклэ, кьязэгъы. Тильэпкь шьуашэ урыпэгэнэу щыт.

Адыгэ шьуашэр непэрэ мафэм пытэу кьыхэуцуагъ. Лъэпкьым ынапэу ащ тырэгущо ыкIи тэгъэлапIэ. Ар зыщызылээрэр, зезыхьэхэрэр лъэпкьым инэпэеплтых.

Гуцылэм пае, адыгэ бзыльфыгъэ шьуашэм анахь кьахэгъэщырэ нэшанэу илагъэр шьохэмклэ емыгъэлыгъэу, зэдиштэу зэрэдыгъэр арыгъэ, тхыпхъэу тельымкIи эклужьэу щытыгъ. Бзыльфыгъэ шьуашэм хахьэщтыгъэхэр: саер — ар кылуатель, джанэр, тыжынын чылухэр зытедэгъэ клакор, гьончэджыр, палор, шьхьатехьор, цокъэ шьабэхэр.

Саем дышъэидагъэхэр илэхэу, данэм, кьэтабэм е парчам хэшлыкыгъэу щытыгъ. Лъэдакьэм нэсэу кыхьагъэ. Ыбгъэ тыжынын чылулэ гъэупклэпкIагъэ. Джэнаклэхэр ыгупэкIэ зэгокых. Iэгъуапэхэр кыхьэх, Iэнтэгъупэм пэчынатIэу ыкIылулэ Iэшхьэ бэлагъэхэр пьдагъэх.

Палор зыхашлыкыщтыгъэр шэкл Iужьу. Ащ тыжынын-дышъэидагъэхэр зилэ кьэтабэр кырадэкIыщтыгъ. Палом ыкIылу шьхьатехьо кыхьэр кьырахьу-хыщтыгъ. Саем тыжыным хэшлыкыгъэ пшъэшъэ бгырыпхыр тельыгъ.

Адыгэ бзыльфыгъэ шьуашэр дышъэидэ тхыпхъэхэмклэ гъэкларэклагъэ. Дышъэидэр зэрэдэхэ закьом паеп шьуашэм зыкIытырадэщтыгъэр: ижыкIэ дышъэидэ тхыпхъэм шьуашэр зыщыгъыр кыуухьумэу алытэщтыгъ, ар кьеушыхьаты чыплэу зытырадэщтыгъэхэми — шьхьэм, бгъэм, джэнаклэм, Iэгъуапэм.

Джащ фэдэу АР-м и Лъэпкь музей ифонд я 19-рэ лIэшлэгъум икIэу хьегъэжыагъэу адыгэхэм зэрэхьэгъэ шьуашэхэр чIэлыых. Апэу музей кычIэхьагъэхэм ащыщ пкыгъохэм шьуашэм щыщхэри ахэтых. Ахэм ащыщэу

Лъэпкь музей и хьарзынэщ

Непэрэ мафэм кьынэсыжыгъэу адыгэ шьуашэр, бзыльфыгъэ саери хьульфыгъэ цыери, бэмэ ащыгъ, мэфэкI шьуашэу зыщалъэ, ахэр зыдырэ IэпIасэхэри бэу тилэх. Ижырэ шапхьэхэми атемыкIхэу, джырэ уахьтэми кьеклоу ахэр шыгъэх, зэхьокIыныгъэ горэхэри модельер-даклохэм афашIых. Ау блэкIыгъэ зэманхэм кьахэкIыгъэ адыгэ шьуашэр лъэпкьым инэпэеплъэу хьарзынэщхэм кьахэнагъ.

аныхь мэхьанэ зэптын плъэкIыщтхэм ягугъу кьэтшын.

Лъэпкь музей чIэлъ шьуашэхэм ащыщ ШьыумэныкIо Айцэт иегъэ саер. Ар 1958-рэ ильэсым музей и хьарзынэщ кьыхэуцуагъ.

Саер дэнэ шлуцIэм хэшлыкыгъ. Джэнэ кыхьэм ыгупэрэ Iэшхьэбэлагъэхэмрэ адыгэ дышъэидагъэкIэ хэдыкыгъэ тхыпхъэхэмклэ гъэкларэклагъэ. ЫбгъэгупэкIэ гьучIым хэбзыкыгъэу дышъэпс егъэшьогъэ тхыпхъэхэр саем тедагъэх, ахэр

ыбгъуитIулэ сатырэу кьехых.

Уахьтэм ыгъэлэжыгъэ чыплэу илэхэм Iофым хэзышыкIхэрэр мы ильэсым дэлэжыагъэх ыкIи зэрэщытыгъэм кыпкырыкIхэзэ агъэпсыжыгъ. Сэ чIэгъым кьэтэбэ плъыжыым хэшлыкыгъэ тыжынын кылулэ чIэлъ. Шьуашэм дышъэ палори хэхьэ.

Зигугъу кьэтшырэ саер я 20-рэ лIэшлэгъум икIыхьагъум хэхьэ. Ижырэ адыгэ шьуашэу музей чIэлъхэм ащыщ. Адыгэ лъэпкь шьуашэмклэ шэпхьэ

гъэнэфагъэу щылэхэм адиштэу щыт. Мы саем музей чыплэ хэхыгъэ щыуытэу ыкIи мэхьанэ ин щырилэу щыт. Ильэс пчъагъэхэм кьаклоуI адыгэ шьуашэм фэгъэхьыгъэу музей кыщызылуахырэ кьэгъэлъэгъонхэм ахагъахьэ.

Ащ нэмыкIэу адыгэ бзыльфыгъэ шьуашэхэм кьахэгъэщын плъэкIыщтхэм ащыщ 1986-рэ ильэсым Лъэпкь музей кычIэхьэгъэ саер.

Ащ кьэбарэу пылпыр музей илофышIэхэм атхыжыгъэ тхыл-

хэм кьахэнагъ. Саер кьуаджэу Хьатыгъужыкыуае щыпсэуштыгъэ Абрэдж Осмэн Хьаджтэч ыкIом музей кыщыщэфыжыгъ. Саер Осмэн янэ иягъэу ары зэратхыжыгъэр. Кьэбарым зэрэхэтымкIэ саер 1916-рэ ильэсым Санкт-Петербург щадыгъ ыкIи ащ кьырахыгъ.

Саер шэкл лъэпкьэу жаккардым хэшлыкыгъ. Джэнэ кыхьэр ыгупэкIэ адыгэ дышъэидагъэкIэ хэдыкыгъэ тхыпхъэхэмклэ гъэкларэклагъэ. Iэнтэгъухэр ыкIи джэнаклэр шьагъэкIэ кьэдыхьагъэх.

Саем тыжынын кылулэ ыкIи дышъэ палор хэхьэ.

БлэкIыгъэ лIэшлэгъум игурыт ильэсхэм, Лъэпкь музей Адыгэ хэкум икраеведческэ музей зыщэтым, кьуаджэу Адэмые щыщэу зэлашIэщтыгъэ IэпIасэу Тамбий Айцэт ыгъэфедэгъэ пкыгъохэр, хьап-щыпхэр музей кычIэхьагъэх. Пкыгъохэр ащ ипхьорэльфэу Тамбий Джантыгъэ музей кьырытыжыгъэх.

Комплексым зэфэшьхьафэу пкыгъо 90-рэ хэхьэ. Ахэм ащыщ бзыльфыгъэ джанэр. Ар дэнэ шэкл IокIэ лъэпкьэу тафтам хэшлыкыгъ. Дышъэидэ тхыпхъэхэмклэ гъэкларэклагъэ. Кьызэрэ-зэтенагъэм уигъэрэзэнэу щыт. Тафта шэклыр мыпытэу, тхьапэм фэдэу псынкIэу зэлэтхы. Ау мы зигугъу кьэтшырэ джанэр мэфэкIхэм нахьыбэу зыщалъэу щытыгъэти, ащ фэдэу зэлызыгъэп. Ащ фэдэу джанэхэр аухьумэщтыгъэх, кьакIэхьухьэхэрэм аратыжыгъэу хэбзагъэ.

Джанэр зэрэдыгъэ шыкIэр саем текIы. Я 20-рэ лIэшлэгъум кьыздихьыгъэ модэм ифэмэбжыымэ кьызэрэтырихьэрэр хэолъэгъукы.

Ар зыщыгъыгъэр пшъэшъэ зидэмыкIоу зэрэщытыгъэр дышъэидэкIэ хэдыкыгъэ тхыпхъэ 21-кIэ зэрэгъэкларэклагъэм кьеушыхьаты.

Джанэр бгъэкIэжынын плъэ-кынуу амал зэрэщымылагъэм кьыхэкIэу, музей ипащэхэм ащ фэдэу кьабзэу тырашыкIыныш, арагъэдынэу унашъо ашыгъагъ. Ащ ыуж бэ темышIэу музей а уахьтэм щылажъэщтыгъэ КIэдэкIой Нэфсэт джанэр ыдыгъ ыкIи зэлашIэрэ IэпIасэу Сет Сафьет тхыпхъэхэр хидыкыгъэх. Ащ тэтэу джанэр музей икьэгъэлъэгъонхэм ахэтэгъэлажъэ.

Адыгэ шьуашэр непэрэ мафэм пытэу кьыхэуцуагъ. Лъэпкьым ынапэу ащ тырэгущо ыкIи тэгъэлапIэ. Ар зыщызылээрэр, зезыхьэхэрэр лъэпкьым инэпэеплтых.

СИХЬАДЖЭКЪО
Ирин.

АР-м и Лъэпкь музей илофышI.

Лъэпкъыр щэлэфэ клодыштэп

Тилъэхъан илхъужьхэр

«Хэгъэгур къысэджагъ, теубытагъэ хэлъэу сыкIуагъ»

Хэушъафыкыгъэ дзэ операциеу Украинэм щыклорэм Андыхъое Хъусен ыцIэ зыхырэ дивизионым хэтэу кIуагъэхэм ащыщ Амин (ыльэкIуацIэ къетIорэп, джыри ыгъээжыщт). ДзэкIолIэу «ТуристкIэ» заджэхэрэр мы уахътэм МыекIуапэ идзэ частхэм ащыщ командировкэ щылэу гуцылэгъу тыфэхугъ. Гупшысэу зыдылгъэхэмкIэ «Адыгэ макъэм» кыдэгощагъ.

сэджагъ, сэ сыкIуагъ. Ащ уегупшысэ-жыныу щытыгъэп. СIэ зэфыкъом, пластинэ хагъэуцагъэу щытыгъ, ащкIэ справкэ дзэ комиссариатым есхыла-гъэмэ сащэщтыгъэп. Ау зэкIэми арэу-щтэу тызекломэ, хэтэ тихэгъэгу къэзыу-хумэщтыр, — еIо Амин.

Тигушылэгъу хэушъафыкыгъэ дзэ операцием клонэу унашъо зеришлэгъэм яни, ишъхэгъуси дырагъэштагъэп, бэрэ едэуагъэх.

ПшъэдэкIыжъэу иIэр къыгурылIозэ, лIыхужьым ихэгъэгу къыуухумэнэу тыриубытагъ.

«КIэпсэжъыем» зызэпырыкIыгъэр, апэрэ гукъэкIыжъхэр

Я 227-рэ артиллерийскэ бригадэм «Турист» хэтэу апэ полигономым ухъазы-рыныгъэр щыкIугъ. Нэужым, 2023-рэ ильэсым мэзэем и 10-м, «КIэпсэжъыем» зэпырыкIыгъ. Мамыр щылаклэм ухэкIэу чыплэ пIырым узыафэкIэ, гупшысэ гъэнафагъэхэр умышлэхэ пIэкIырэп. Нэбгырэ пэпчъ ар зэфэшъафэу зэхэшIэ. Щылэныгъэ къызэрыкIом фэдэу, анахъ чыплэ къинми хъугъэ-шIэгъэ щхэнхэр щыхъунхэ елъэкIы. Амин щхызэ къелотэжы хэушъафыкыгъэ дзэ операцием апэрэ мэфэ шыпккъэм къыщехулагъэр.

— КъулыкIур зыщытхыщт чыплэм тырацэгъэ къодыеу машинэшхом сыкIы-зепкIым, Iумылышхом сыщыцIанлIы сшъхэ зэгуйутыгъ. Госпиталым сшIэ-фэнэу хъугъэ, улагъэр адыжыгъ. Сшъхэ Iуданэхэр зэрэхэлъхэу, мэфи 6 нахъ сшIэмылIэу зыкычIыгъэтыкIыжыгъ. Отделением икомандирэу сагъэнэфагъэу щытти, сигъусэ клалэхэм къарыкIорэм сигъэгумэкIыгъ, язакъоу къызгъэнэнхэу сыфэягъэп, — еIо «Турист».

Мафэхэр игъорыгъозэ лъэкIуатэх. Бырсырхэм, щэрыонхэм амакъэ дзэ-клIолIхэм къашъхъарыт. Зэпэуцужэ пIыырхэм къахэтыхэш, пшъэрылIэу къафагъэуцурэр загъэцэкIахэкIэ кило-метрэ 50 фэдицIэ пэлудыгъэ зызса-гъэлсэфырэ чыплэхэм къякIужыкIы. КIым-сым къэхъугъэми, зыхэр чыешъухэрэп, омакъэхэр зэхэзымышIэхэрэри ахэтых. Тигушылэгъу гушIоу анахъ къыхигъэщырэр Тхъэм ишыкуркIэ яотрядкIэ хэкIодагъэ зэрямылэр ары. ГухэкI нахъ мышIэми, дивизионым щыщхэр къаулагъэх.

ЯщылэкIэ-псэукI

Шыпккъэ, щылэкIэшIум усагъэу шъоф псэукIэм утехъаныр IэшIэхэп. Ау цыфыр зэмысэрэ щылэп. Апэрэ мафэхэм

ялIытыгъэмэ, джы нахъ амалышIухэр тидзэкIолIхэм зэрагъэгъотыгъэх.

— Апэрэ мафэхэм, кIымэфэшхоу зэрэщытыгъэм емылIытыгъэу, мэххэм тахэсэуи къыхэкIыгъ, КамАЗ-хэм, палат-кэхэм тарылыгъ, — къелуатэ Амин. — Ащ фэдэ щылэкIэ-псэукIэм тесагъ. Игъорыгъозэ зыздэдгъэзэщт ыкIи тызшы-щэфэщт лъэныкъохэр тшIэхэ хъугъэ, къагъэнэжыгъэ унэхэм тарысынэуи амал щыл.

ШушIэ Iэпылэгъур, фэныкIуагъэхэр

Непэ дзэкIолIхэм анахъ ящыклагъэр тыналэ атетыныр ыкIи тадэлэпылэныр ары. Ашхыщтым щыкIэхэрэп, ау тызэрафэгумэкIырэм, тызэряжэрэм афэгъэхыгъэ гушылэ фабэхэр зэрытхэгъэ писмэхэр, клэлэцIыкIу сурэтшIыгъэхэр залукIэхэкIэ, лъэшэу агу къыдацае.

— Шыпккъэр пIощтмэ, тшхыщтым

Ахъщэ тынхэр, зыгъэпсэфыгъор

«Турист» къызэрылуагъэмкIэ, ахъ-щэ тынэу къатэфэрэр зэкIэ игъом къа-локIэ, социальнэ фэгъэкIотэнхэри ежъхэми, яунагъуи къальэлэсых. Ахэр къарамытшIыгъэми, и Хэгъэгу къыууху-мэнэу ар клощтыгъэ.

— ДзэкIолIхэм IофшIэн мыпсынклэу агъэцакIэрэр къэралыгъом къыгурылIозэ ащ фэдэ ахъщэ тынхэр къызэрааритырэр дэгъу, ау ар хэмытыгъэми сэ сшъхэкIэ сидзэ пшъэрылIхэр згъэцакIэщтыгъэх. УФ-м и Президент иунашъокIэ ильэс-ныкъо тешIэ къэс мобилизацием къыхиубытагъэхэм мэфэ 28-рэ загъэп-сэфыныу къатэфэ. Ау зэпытэу ащ фэдицIэ мафэ яттынэу хъурэп, тхъамэфэ тIурытIоу тэгощыш, чэзыу-чэзыоу зы-тэгъэпсэфы. Джыдэдэм дивизионым икомандир ипшъэрылIхэр сэгъэцакIэхэти, МыекIуапэ командировкэ сыкъэкIонэу

«Анахъ шъхъалэр мамыр щылаклэм клэхъопсырэ цыфхэм ар къафидэтхыныр ары. Тиуашъо къаргъоу, лъэпсэ пытэ зилэ къэралыгъо гъэпсыгъэным тилахышIу зэрэхатлхъэрэм кIуачIэ къытеты. ТекIоныгъэр зэрэтиештым сицыхъэ тель!»

тыщыкIэрэп. Къэралыгъом къытитырэм нэмыкIэу зэпымыоу шушIэ Iэпылэгъур лъэныкъуабэхэм къарэкIы. Ар зэфэдицэу, зэрифэшъуашэм тетэу дивизионым икомандир егощыш, шъхадж ищыклагъэр реты, къелыгъэ щылэмэ, агъэтылIы. Андыхъое Хъусен ыцIэ зыхырэ артиллерийскэ дивизионым АР-м и Лышъхъэу КъумпIыл Мурат лъэшэу ыналэ къытет. Джыри дзэ операцием тымыкIозэ, ащ иунашъо тетэу IашэкIи, шъуашэкIи дэгъоу тызэтырагъэпсыхъагъ. Джыри мазэ къэс ежъ ыцIэкIэ шушIэ Iэпылэгъу къытфаримыгъащэу къыхэкIырэп. СыдигъокIи анахъ тызщыкIэрэ псыр зэпымыоу къытIэкIегъахэ. Тыздэщылэм япс бгъэфедэнэу щытэп, — хигъэу-нэфыкIыгъ Амин.

Тигушылэгъу къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, анахъ фэныкIуагъэу яIэр автомобилхэм ахалъхъэрэ пкъыгъохэр ары. Гъогоу зыщызекIохэрэм язытет зэрэдэм ыкIи автомобилхэм аныбж зэрэбэм къахэ-кIыкIэ бэрэ мэкъутэх. Алэ къыхырымкIэ щыклагъэхэр дагъэзыжыкIы, тылым щылэхэри яIэпылэгъушIух.

хъугъэ. Ащ ыпалокIэ тхъамэфитIо зыз-гъэпсэфыгъ, джыри ащ фэдицIэ къысфэнагъ, — хигъэунафыкIыгъ дзэкIолIым.

ТекIоныгъэр тиешт!

Зыхэтхэ Iоф мыпсынклэм агу мыкIо-дынымкIэ, неушрэ мафэм яцыхъэ тельнымкIэ Iэпылэгъу къафэхъурэм тыкIэлупчIагъ.

— Анахъ шъхъалэр мамыр щылаклэм клэхъопсырэ цыфхэм ар къафидэтхыныр ары. Тиуашъо къаргъоу, лъэпсэ пытэ зилэ къэралыгъо гъэпсыгъэным тилахышIу зэрэхатлхъэрэм кIуачIэ къытеты. ТекIоныгъэр зэрэтиештым сицыхъэ тель! — къыхигъэщыгъ Амин.

Андыхъое Хъусен ыцIэ зыхырэ дивизионым идзэкIулыкIушIэхэм япшъэ-рылIхэр щытхъу хэлъэу ащ зэрэца-гъэцакIэрэр зыхэхъэхэрэ командованием ипашэхэм къыхагъэщы. Ащ ишыхъатэу дзэкIолIхэм ыкIи офицерхэм ащыщыбэм къэралыгъо тын лIаплэхэр мы охътэ благъэхэм къаратынхэм фэшI ятхылхэр афагъэхъазырыгъэх, къэкIожьынхэу яжэх.

ИШЪЫНЭ Сусан.

Щылэныгъэ рэхъатыр

Амин Шъхъащэфыжъ къыщыхъугъ, МыекIуапэ щапIугъ ыкIи щеджагъ. Мые-къопэ къэралыгъо гуманитар-техническэ колледжэу N 79-р къызеухым, Адыгэ къэралыгъо университетым июридическэ факультет чIэхъажыгъ ыкIи ащ гъэсэ-ныгъэ щызэригъэгъотыгъ. ЫныбжыкIэ къытефэрэ къулыкIур артиллерийскэ дзэхэм ахэтэу 2009 — 2010-рэ ильэсхэм къыхыгъ. ХэбзэухумэкIо къулыкIухэм ахэтыгъ, нэмыкI IофшIэн зэфэшъафхэри ыгъэцэкIагъэх. Мобилизациер къызе-жыгъэ лъэхъаным щэ комбинатэу «Ады-гейский» зыфилорэм Iутыгъ. ДзэкIолI ныбжыкIэм ильэс 32-рэ ыныбжъ, ишъхэгъусэу ЭлIэрэ ежыррэ шъэожъые зэданIу.

Мобилизациер, повесткэр

Тикъэралыгъо ищынэгъончъагъэ къэхъумэгъэным фэшI хэушъафыкIыгъэ дзэ операцием къыдыхэлъытагъэу, «хэ-шыпыкIыгъэ мобилизациер» 2022-рэ ильэсым Ионыггом и 20-м къырагъэжыагъ. А къэбарыр бэхэм агъэшIэгъуагъ, ащыщхэр ыгъэцтагъэх ыкIи къэралыгъом икIыжыгъэх, зыхэм узхэр къызфау-гупшысыжъхэзэ, япсауныгъэ изытеткIэ мыкIошъунхэу агъэпсыгъ. Тигушылэгъу Хэгъэгур къыуухумэныр къызэрэхихыгъэм тыкIэлупчIагъ.

— Мобилизациер Ионыггом и 20-м къырагъэжыагъэу зызэхэсэхым, апэу къызэджэщтхэм сызэрахэфэщтым си-цыхъэ тельыгъ. Сыда Iомэ сыныбжыкIи, къулыкIоу схыгъэмкIи сакъыхеубытэ. ЗэрэсIуагъэу, ятIонэрэ мафэм, Ионыггом и 21-м, повесткэр къысатыгъ. СымыкIонэу сыгу кыхъагъэп, теубытэгъэ пытэ хэлъэу а унашъом дезгъэштагъ. Хэгъэгур къы-

Щынэгъончъэным итхьамафэ къыдыхэлъытагъэу

Урысые юфтхьабзэу «Гъогурыкълоныр щынэгъончъэным и Зык! тхьамаф» зыфилоу Юныгъом и 18-м къыщегъагъэу и 22-м нэс шылагъэм къыдыхэлъытагъэу Адыгеим юфтхьабзэу зэфэшхьафхэр шырекълыхгъэх. Ахэм ащыщ АР-м и Къэралыгъо автоинспекция кляцакло зыфэхьугъэ брифингэу къэбар жьугъэм иамалхэр зыхэлэжьагъэхэр.

А. Юшын

Юфтхьабзэм къырагъэблэгъагъэх кляцыхьагъэхэм гъэсэнэгъэ тедзэ зыщызэрагъэгъотырэ Гупчэм ипашэу Наталья Щербина, кляцыхьагъэхэм яфитыныгъэхэр къэухъумэгъэнхэмкля Уполномоченнэу Наталья Агеевар, шьолъыр ресурснэ гупчэу «Кляцыхьагъэхэм инавигатор» зыфилоуэм илыклоу Инна Татаренкер.

Кляцыхьагъэхэр зыхэфэгъэ гъогу хьугъэ-шлагъэхэу республикэм игъогухэм къатехьагъэхэмкля пэублэр къызэлъуихыгъ Адыгеим и Къэралыгъо автоин-

спекция зэхэщэн-аналитическэ юфшлэнымкля ыкля пропаган-дэмкля иотдел ипашэу, полици-ем иподполковникэу Бээджэ-жыкыо Мурат. Ащ къызэрилуа-гъэмкля, гухэки нахь мышлэми, юфшлэнышхоу зэрахьэрэм емыллытыгъэу, зэфэхьысыж-хэм къагъэлъэгъуагъэм уигъэ-рзэнэу шытэл.

— 2023-рэ илэсым имэзи 8 тштэмэ, кляцыхьагъэхэр зыхэфэгъэ хьугъэ-шлагъэ 33-рэ рес-публикэм игъогухэм ащатхыгъ. Ахэм нэбгыри 5 ахэкълдагъ, ахэм ащыщэу зыныбжэ илэс

16-м нэмысыгъэхэр нэбгыри 4, илэситлу мыхьугъэу зы нэбгы-рэ (Ставрополь краим къыкля-гъагъ). Хьугъэ-шлагъэ 33-м шыщэу 14-м шьобжхэр хэзыхы-гъэ кляцыхьагъэхэм 11-р автомоби-лым адисыгъэх, хэушхьафы-клягъэ тлысылэр е щынэгъончъэ бгырыпхыр агъэфедэгъэл. Адрэ аварие 14-м ахэфагъэхэр лъэс-рыкло кляцыхьагъэхэр, ежэ яла-жэкли, водителхэм бламыгъэ-клягъэхэу агъэунафыгъ. Кля-цыхьагъэхэр нахь макля шыгъэххэм фэлорышлэрэ юфтхьабзэу зетхьэрэр макляп.

Къулыкъу зэфэшхьафхэм зэ-пхыныгъэ адытилу тэлажэ, инспекцием икъулыкъушэ пэпчэ гурыт еджаплэ епхыгъэу охтэ гъэнэфагъэм ащ макля. Арэу-щтэу зэрэщытэ, пчъагъэхэм тагъэразэрэп, тапэкля юфшлэну зетхьэрэм джыри хэдгъэхьощт, — **къылуагъ Бээджэжыкыо Мурат.**

Юфтхьабзэм зэрэщыхагъэунэ-фыкыгъэмкля, кляцыхьагъэхэр зыхэфэгъэ гъогу хьугъэ-шлагъэ-хэр къэмыгъэхьугъэнхэм пае апэраплэу ны-тыхэм юф адэплэнуу шыт. Ащ дырегъаштэ Уполномоченнэу Наталья Агеевар.

— Ны-тыхэм лъэшэу тыналэ атедгъэтын фае. Къэралыгъо автоинспекторхэм тырагъэу еджаплэм ны-тыхэм ащыфызэ-хэщэрэ зэлуклягъэхэм тахэлажэ. Ясабийхэм ящынэгъончъагъэклэ пшээдэклижыгъэу ахьырэр агу къэтэгъэклижы. Джыри ащ фэдэ зэлуклягъэхэр нахьыбэ шыгъэн-хэ фае, — **хигъэунафыкыгъ Наталья Агеевар.**

Гъогурыкълоным ишапхьэхэр нахь дэгъоу кляцыхьагъэхэм къагурыллоным фэшл джэгуклэ шьуашэм илэу ябгъэшлэнхэр нахь тэрэзэу елытэ Наталья Щербинам. Кляцыхьагъэхэм гъэ-сэнэгъэ тедзэ зыщызэрагъэгъо-

тырэ республикэ Гупчэм илоф-шлэн а шыклэм тетэу зэхэщэ, ащкля мобильнэ комплексэу «Щынэгъончъагъэм илаборато-рие» агъэфедэ. Анахь пэлузды-гъэ къоджэ псэуплэхэми мы автомобилыр адэхьэ, гъэшлэгъо-нэу егъэджэн сыхьатхэр ныб-жыкля цыкылухэм афызэхэщэ.

— Анахь цыкылухэми щынэ-гъончъэу гъогу зэрэщызекло-щтхэ шыклэхэр нахь дэгъоу къагурылэ джэгуклэ шьуашэм илэу зябгъэлъэгъухэклэ: гъогу тамыгъэхэр зэхашыкыкы, ура-мыр зэпачыным ыпэкля нэфры-гъуазэм зэрэпллынхэ фаер е транспортым зэритлысхьагъэхэм тетэу лэубытыплэхэр агъэфедэн-хэр агу къэкыжыкы, — **къыхе-гъэщы Наталья Щербинам.**

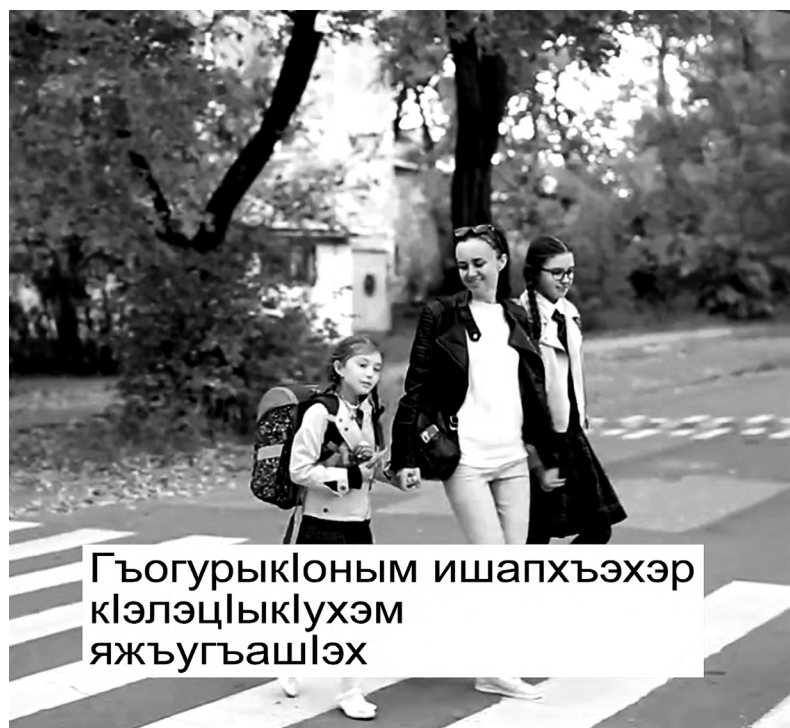
Шьолъыр ресурснэ гупчэм илыклоу Инна Татаренкэм къы-зэрилуагъэмкля, тиеджаплэхэм лэнэтлэкля ачлэлэ хьугъэ — плуны-гъэмкля ыкля кляцыхьагъэхэр обще-ственнэ объединениехэм адэ-лэжьэгъэнымкля пашэм иупчлэ-жыгъэу. Мы юфшлэхэр ащ фэдэу гъэсэнэгъэ лъэныкъом фэгъэзэгъэщтхэп, анахьэу кля-цыхьагъэхэм яплуныгъэ лъыплъэ-щтхэ. Ныбжыкля отрядхэм яинспекторхэм (ЮИД) адэлажэ-щтхэ, гъогурыкълоным ишапхьэ-хэр псынклэу, лэрыфэгъоу зэра-гъэшлэщтхэм ыуж итыщтхэ. Нэужым ежэ зэлэгъухэм яшлэны-гъэхэр зэлэпахынхэ альэкышлэ.

Юфтхьабзэм икляухым жур-налистхэм яупчлэхэм яджэуап-хэр зэхэцаклохэм къатыжыкы-гъэх.

ЮШЫНЭ Сусан.

Аналэ тырадзэным фэлорышлэ

Урысые юфтхьабзэу «Гъогурыкълоныр щынэгъончъэным и Зык! тхьамаф» зыфилоуэм къыдыхэлъытагъэу гъогурыкълоныр щынэгъончъэным илофыгъохэм, анахьэу кляцыхьагъэхэм гъогу-транспорт фыкыныгъэхэм, общественностым ыналэ атыридзэным фэшл АР-м и Къэралыгъо автоинспекциерэ шьолъыр гэлорышлэнымкля и Гупчэрэ медиа-флешмоб зэхэцагъ.

Гъогурыкълоным ишапхьэхэр кляцыхьагъэхэм яжъугъашлэ

Мыхэм ягукъэклэ гъэцэклякло ыкля хэбзэгъэуцу къулыкъухэм, муниципальнэ образованиехэм япашэхэм, культурэм, спортым ащызэлъашлэрэ цыфхэм, жур-налистхэм дырагъэштагъ. Гъо-гурыкълоным хэлэжьэрэ пстэуми — водителхэм, лъэсрыклохэм, кляцыхьагъэхэм ыкля ны-тэхэм зафагъазэгъэ, гъогурыкълоным ишапхьэхэр шлокл имылу гъэ-цэклягъэным мэхъанэ зэрилер къызылотыкыларэ видеороликхэр тыратхагъэх. Нэужым ахэр социальнэ хьытыум шыралэ нэклубгъохэм хештегэу #Неде-ляБезопасности2023 зыфилоуэр пытхагъэу къырагъэхьагъэх.

Джэпсалъэу къашыгъэхэр анахьэу зыфэгъэхьыгъэхэр псын-клэ зекълоныр шагъэзыныр, гъогу зэпырыкыплэхэм ыкля зэхэкли-плэхэм узэрэщызеклоушлэ шапхьэ-хэр агъэцэклягъэхэр, щынэгъончъэ бгырыпхыр, нэфынэр къэзытырэ пкыгъохэр агъэфедэнхэр.

Къэралыгъо къулыкъу зэфэ-шхьафхэм ыкля гъэсэнэгъэм иорганizationsхэм, къэбар жьу-гъэм иамалхэм ясайтхэм ро-ликхэр къарыхьагъэх.

Ащ фэдиз цыфыр къыз-фэджэгъэ шапхьэхэр респу-бликэм щыпсэхуэхэми, хьакляу

къэкляуагъэхэми шлокл имылу агъэцэклягъэхэм Адыгеим и Къэ-ралыгъо автоинспекция ыкля флешмобым хэлажээхэрэр щэ-гугъых.

Нэклубгъор зыгъэхьазырыгъэр ЮШЫНЭ Сусан.

Шапхъэхэр

Япсауныгъэ агъэпытэ

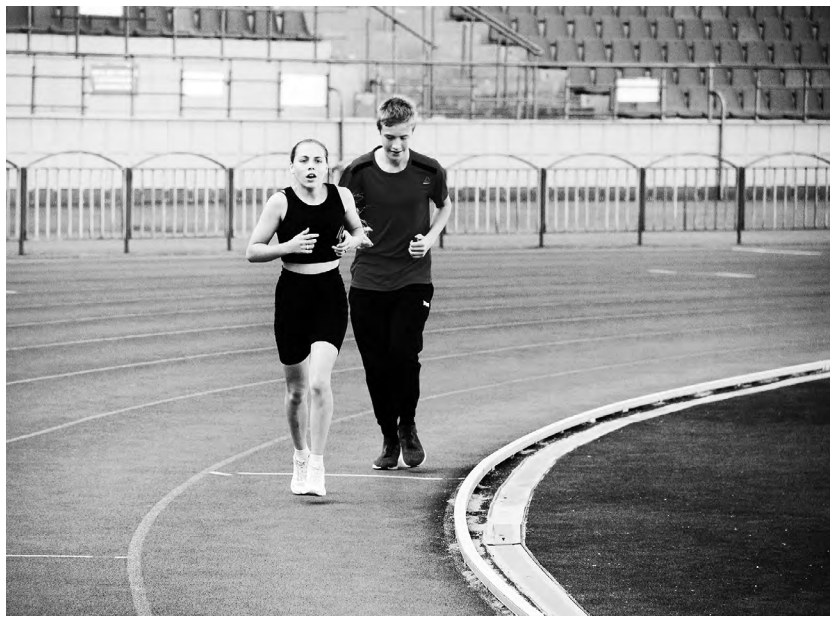
Физкультурэ-спорт комплексэу «лофшлэным ыкIи зыкъэухъумэжьиным сафэхъазыр» зыфилорэм изичэзыу тхъамафэ Мыекъуапэ щэкIо.

Республикэм икъэлэ шхъалэ щыпсэхэрэм физическэ ухъазырыныгъэу ялэмкIэ зызэраушэты-

рэм даклоу япсауныгъэ агъэпытэ, мэхъанэшхо зилэ лофтхъэбзэ зэфэшхъафхэм ахэлажъэх.

Ионыгъо мазэм кыкIоцI зэхашт лофтхъабзэхэм нэбгырэ 35-рэ ахэлажъэ, ахэм физкультрэ-спорт комплексэу «лофшлэным ыкIи зыкъэухъумэжьиным сафэхъазыр» зыфилорэм ишапхъэхэр атых.

ЗэхэщакIохэм зэрагъэнэфагъэу, Ионыгъом и 25-м кыщегъэжъагъэу чъэпыогъум и 1-м нэс ахэм заушэтышт, анахь дэгъоу зыкъэзыгъэлагъохэрэм дышъэ, тыжьи, джэрз бгъэхалхъэхэр афагъэшхошэщтых.

Футбол

«Кавказыр» апэрэ чIыпIэм щыт

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ ишлухъафтын зэрылэ зэнэкьокъум иятлонэрэ едзыгъо кыдыхалхъытэгъэ ешлэгъухэр командэхэм ялагъэх.

Футболыр зыгу рихъыхэрэр ашлогъэшлэгъоу зэлукIэгъухэм япIыгъэх, футболистхэми ешлэкIэ дахэ кьагъэлъэгъуагъ. Я 10-рэ турым кыдыхалхъытэгъэ ешлэгъуи 4-м командэхэм Iэгъуаор къэлапчъэм гъогогъу 25-рэ дадзагъ.

«Тэхъутэмыкъуаер» командэу «Мыекъуапэ» 4:0-у текIуагъ. «Чэчэнаим» Пэнэжыкъуае зэлукIэгъуитIу щырилагъ. Апэрэр «Адыгэкъалэ» 5:0-у кышлуихъыгъ, ятлонэрэм «АГУ-р» кыщытекIуагъ. Чемпионатым пэрытныгъэр щызылыгъ «Кавказыр» Джэджэ районыр къэзыгъэлъэгъорэ «Сириусым» дешлагъ ыкIи 10:2-у текIоныгъэр кыдыхыгъ. Мы зэлукIэгъум хэлэжъэгъэ Денис Павловым гъогогъуи 4 Iэгъуаор къэлапчъэм дидзагъ.

Командэхэр зыдэщыт чIыпIэхэр ыкIи очко пчъагъэу рагъэкъугъэр:

1. «Кавказ» — 24.
2. «АГУ» — 15.
3. «Чэчэнай» — 15.
4. «Кошхъабл» — 12.
5. «Тэхъутэмыкъуае» — 12.
6. «Урожай» — 9.
7. «Адыгэкъал» — 9.
8. «Сириус» — 6.
9. «Мыекъуапэ» — 3.

Я 11-рэ турым кыдыхалхъытагъэу Ионыгъом и 30-м «Кавказыр» «Урожайм», «Кошхъаблэр» «Тэхъутэмыкъуае» алуIэщтых. Чъэпыогъум и 1-м «Мыекъуапэ» «Чэчэнаим» дешIэщт.

Зэхэзыщакъыр ыкIи кыдэзыгъэкIырэр:

АР-м лъэпкъ лофхэмкIэ, IэкIыб кьэралхэм ащыпсэхэр тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи кьэбар жьугъэм иамалхэмкIэ и Комитет

Адресыр:
385000

кь. Мыекъуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

**Редакциер
зыхъытIыр:**

385000,

кь. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм кьаIихырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхъапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатыхэм азыфагу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цIыкIунэу щытэп. Мы шапхъэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIегъэкIожых. E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:

УФ-м хэутын лофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэлыгъы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыпIэ гъэIоры-шIапI, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кь. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**ЗэкIэмкIи
пчъагъэр**

4155
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1640

Хэутыным
узчыкIэгъэнэу
щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00

ЗыщыкIэгъэгъэхэу
уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шхъаIэр
МэщIэкъо С. А.

Редактор шхъаIэм
игуадзэр
Тэу З. Дз.

ПшъэдэкIыжъ
зыхъырэ
секретарыр
ЖакIэмыкьо А. З.